

- [Om LitteraturNu](#)
- [Redaktion & Skribenter](#)
- [Kontakt](#)

Søg

- [Anmeldelser »](#)
- [Artikler »](#)
- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

Tro inspireres ikke af sværds slag – François Voltaire AFHANDLING OM TOLERANCE

Af

[Mikkel Boris](#)

– 3. maj 2016 Arkiveret i: [Anmeldelser](#), [Filosofi](#), [Samfund](#), [Filosofi & Debat](#)

Voltaire er genopstået fra de døde! Denne gang blander den franske nationalhelt sig i Charlie Hebdo-tragedien.

Citat

Skulle det være enhver borger tilladt udelukkende at stole på sin egen fornuft og følge den lige meget, hvad den oplyst og forvrænget dikterer? Det bør det være, så længe det ikke forstyrrer ro og orden, for den enkelte er ikke selv herre over, hvad han tror eller ej, men til gengæld over at overholde sit hjemlands skikke.

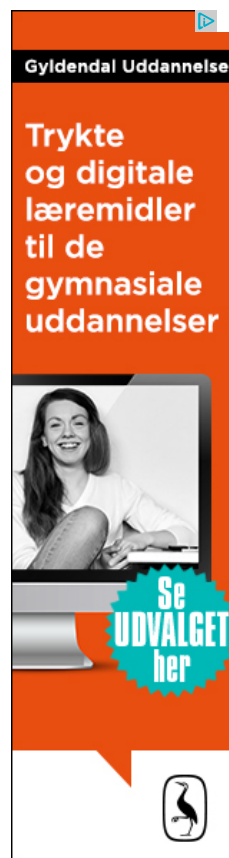
Da folk stimlede sammen på Place de la République for at sørge over angrebet på Charlie Hebdo og et jødisk supermarked, lå der blandt blomster, stearinlys og børnetegninger også en lille pamflet. Det var Voltaires AFHANDLING OM TOLERANCE. Før man vidste af det, var 120.000 eksemplarer af den ikoniske tekst om religiøs fanatisme spredt i de parisiske gader og boghandlerne kunne melde totalt udsolgt. Den revitaliserede Voltaire brokkede sig ikke kun fra sin sarkofag under Panthéon, hans ansigt prydede nu også gadebilledet på plakater med sloganet 'Je suis Charlie'.

Nu er teksten landet på dansk. 250 år efter den oprindelige udgivelse i 1763. Herhjemme kender vi bedst Voltaire for et par løsrevne citater om ytringsfrihed, en livlig fejde med Rousseau og den satiriske roman CANDIDE. Hvor han i Danmark står i skyggen af mere vægtige oplysningsfilosoffer, så som Kant og Smith, er han i Frankrig en landefader, et emblem på oplysning, revolution og den særlige franske sekularisme – *laïcité*.

AFHANDLING OM TOLERANCE begynder da også som en klassisk oplysningstekst – opbyggelig og redelig – klar i mælet og rationelt struktureret. Men selvom Voltaire har sat sig for at bekæmpe den religiøse intolerance, gør han det på dens egen banehalvdel. Dermed ender AFHANDLING OM TOLERANCE med at blive noget så irrationelt som genrepluralistisk, da argumentationen brydes af dramatiserede dialoger, breve og sågar en direkte henvendelse til Gud. Voltaire viser stort teologisk overblik og forsøger dermed at tilgå de religiøse fanatikere indefra, på deres præmis. Det ene sted diskuterer han Paulus' Romerbrev, det andet den teologiske polemik om Jomfru Marias ubesmittede undfangelse.

Han henvender sig til katolikker som præst og katolik. Så hvis man er ude efter ateistisk propaganda, må man lede andetsteds. For selvom teksten emmer af oplysningens fornuftstro, optimisme og universalistiske naturretsprincipper, så opfatter Voltaire religionen som et fællesmenneskeligt ærinde, som lægger en dæmper på folks vildskab. Han kritiserer netop intolerancen og den useriøse overtro for at lokke folk i det ateistiske fordærv, hvor alt er tilladt.

Afhandlingen blev oprindeligt forfattet som et partsindlæg i en verserende justitsmordssag. Året inden udgivelsen blev den protestantiske købmand, Jean Calas, uskyldigt dømt til døden for at have dræbt sin søn i forbindelse med dennes konvertering til katolicisme, selvom alt pegede på selvmord. Sagen hævdede sig langt over den personlige tragedie, at en protestant blev dæmoniseret og henrettet af en blodtørstig katolsk offentlighed. Det er verdenshistoriens store kanvas, Voltaire maler på. Et efterskælv af reformationskrigenes blodsudgydelse, der stædigt rumsterede i

Fakta

- Event: AFHANDLING OM TOLERANCE
- Forfatter: François Voltaire
- Originaltitel: Traité sur la Tolérance
- Oversat af: Tine Byrckel
- Forord af: Tine Byrckel
- Sider: 156
- Pris: 160,-
- Forlag: Korridor
- ISBN: 9788792655462

[Køb bogen hos SAXO.com](#)

Tidligere udgivelser

- ZADIG ELLER SKÆBNEN (2008)
- VOLTAIRES CANDIDE. ELLER OPTIMISMEN (2000)

Billeder

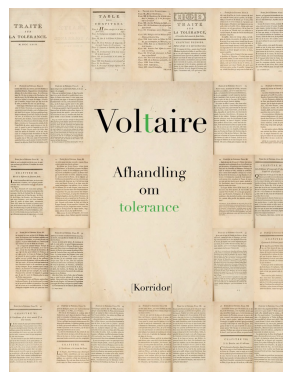
det ellers så fornuftige og fremskridtsvenlige Frankrig.

Voltaire forkynder religiøs tolerance og hylder den westfalske fred, den rationelle diskussion og særligt Konstantinopel som en kulturel og religiøs smeltedigel, der fremmer handel og landbrug. Intolerance er hykleri, når man dyrker en gud, som prædiker fred og tålmodighed. Derfor kan man kun opfatte enhver intolerant gerning, udøvet i Guds navn, som enten overtro eller et spørgsmål om politisk magt og jordbesiddelse.

Vi skal overbevise med fornuften, der mildt og fredeligt inspirerer til barmhjertighed, fred og dydighed. Dermed lægger han sig i kølvandet på Lockes indflydelsesrige ET BREV OM TOLERANCE, som ovenstående citat groft set parafraserer. Det er altså ikke meget nyt under solen, men sympatisk er det.

Citatet er ganske aktuelt med henblik på det politiske efterspil på sagen om imamerne fra Grimhøjmoskeen, hvor regeringen diskuterer muligheden af at forbyde visse udsagn under påskud af, at de forstyrrer samfundets ro og orden. Paradoksalt nok mener Voltaire, at intolerance er det eneste, man bør være intolerant overfor og nævner i den forbindelse en dansk sekt, som dræbte spædbørn for at sikre dem en plads i Paradis. For hvis de døde som spæd, kunne de jo ikke nå at synde, lød devisen. Det lille onde kan altså ikke retfærdiggøres af det større gode, mener han lidt selvmodsigende.

Voltaires tekst vækker unægteligt større resonans i Frankrig, hvor han nyder stor autoritet, end i Danmark. For der er ikke meget filosofisk gods i AFHANDLING OM TOLERANCE, som opnår sin volumen af utallige eksempler. Om vi befinder os i en religionskrig à la reformationskrigene i dag, er tvivlsomt, men ethvert krav om tolerance for næstens meninger og tro er da kærkomment. Voltaire er som altid vittig og teksten er da også hurtigt læst, men vil man have belæg for sit eget politiske projekt, må man berede sig på, at teksten kan benyttes til lidt af hvert. Venstrefløjen kan bruge teksten til at kræve større tolerance overfor det muslimske mindretal og højrefløjen kan finde argumenter for at være intolerant over for de intolerante dele af ditto. Men hvis man i forvejen manglede skyts til at kritisere selvmordsterrorister og desuden finder det nyttigt at ytre dem, findes de dog her.

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

Copyright 2015 · LitteraturNu · All Rights Reserved

Synes godt om 34 personer synes godt om dette. Opret en profil for at se, hvad dine venner synes godt om.

Nyeste anmeldelser i kategorierne [Filosofi](#),

- [Epistoler vampyrisme og skizo-incest – Gilles Deleuze & Felix Guattari KAFKA FOR EN MINDRE LITTERATUR](#) · 20-03-2015
- [En tidlig fremavling – Friedrich Nietzsche SCHOPENHAUER SOM OPDRAGER](#) · 20-05-2014
- [Udenfor og indeni – Albert Camus EKSIL OG KONGEDØMME](#) · 12-08-2013
- [Absurd godt! – Albert Camus SISYFOS-MYTEN](#) · 30-07-2013
- [At være eller ikke at være kryb – Jukka Laajarinne MUMITROLDENE OG TILVÆRELSENS GÅDE](#) · 14-01-2013

Læs også

- [Sliddet fra tiden, som forsvandt – Marguerite Duras DET STILLE LIV](#) · 11-01-2016
- [Islamisk Stat set fra et fangehul – Puk Damsgård SER DU MÅNEN, DANIEL](#) · 06-11-2015
- [Ungdommens navnløse uro – Emmanuelle Richard LETHEDEN](#) · 07-07-2015
- [En ærgerlig affære – Édouard Louis FÆRDIG MED EDDY BELLEGUEULE](#) · 07-04-2015
- [Blowjob og burka – Michel Houellebecq SOUMISSION](#) · 19-01-2015

Tags: [Charlie Hebdo](#), [fanatisme](#), [filosofi](#), [frankrig](#), [je suis charlie](#), [jean calas](#), [laïcité](#), [oplysningstiden](#), [tolerance](#), [voltaire](#), [ytringsfrihed](#)

Om Mikkel Boris

(f. 1991) læser på kandidatuddannelsen i litteraturvidenskab på Syddansk Universitet. Han læser helst litteratur, der er mørk, pervers og dekadent, men er selv

ingen af delene. Det ville Freud nok have haft en ting eller to at sige om.

Ingen kommentarer

Vær den første til at kommentere på denne artikel!

Skriv et svar

Din e-mailadresse vil ikke blive offentliggjort. Krævede felter er markeret med *

Navn *

E-mail *

Websted

☐ Ja, I må gerne sende mig nyhedsbrevet